

Perusmuistio; Omnibus IV; akkuasetuksen muuttaminen koskien asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen soveltamisen lykkäämistä ns. stop-the-clock ehdotus

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kiireellisen käsittelyaikataulun johdosta asia saatetaan ensivaiheessa eduskunnan käsiteltäväksi tällä E-kirjeellä. Asiasta lähetetään viipymättä myös perustuslain 96 §:n mukainen samansisältöinen U-kirjelmä.

Yritysten hallinnollisen taakan keventämiseksi komissio julkisti 21.5.2025 ehdotuksen parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1542 akuista ja paristoista ja jäteakuista ja -paristoista, direktiivin 2008/98/EY ja asetuksen (EU) 2019/1020 muuttamisesta sekä direktiivin 2006/66/EY kumoamisesta (jäljempänä akkuasetus) muuttamiseksi osana Omnibus IV -ehdotuksia:

– Muutosehdotuksensa parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1542 muuttamisesta talouden toimijoiden akkujen asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkaa koskevien velvoitteiden osalta (COM(2025) 258 final)

Tässä muistiossa muodostetaan kanta Omnibus IV -ehdotusten siihen osaan, jolla lykätäisiin akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen soveltamista (ns. stop-the-clock -ehdotus).

Omnibus IV -ehdotusten muista osista laaditaan erilliset U-kirjelmät.

Ehdotusta on käsitelty yleisten asioiden neuvoston (YAN) alaisuudessa toimivassa ad hoc -työryhmässä 28.5.2025 ja 4.6.2025. Seuraava työryhmäkäsittely on tarkoitus pitää

10.6.2025. Puheenjohtajan aikomuksena on edetä asiassa mahdollisimman nopeasti. Myös komission toiveena on, että neuvosto ja Euroopan parlamentti pääsisivät ehdotuksesta nopeasti sopuun ennen voimassa olevassa olevan asetuksen mukaista 18.8.2025 määräaikaa asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen voimaantulosta.

Suomen kanta

Valtioneuvosto tukee komission tavoitteita sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Valtioneuvoston tavoitteena on parempi ja vähäisempi EU-sääntely.

Valtioneuvosto kannattaa Omnibus IV -ehdotukseen sisältyvää akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen soveltamisen lykkäämistä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että muutosehdotus saatetaan voimaan nopeasti.

Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotus antaisi yrityksille, jäsenmaille ja niiden viranomaisille enemmän aikaa sopeutua sääntelyyn.

Pääasiallinen sisältö

Asetusehdotuksen tarkoituksena on akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen soveltamisen ajallinen lykkääminen.

Ehdotuksella on myös tarkoitus ajallisesti lykätä komission ohjeen asianmukaisen huolellisuuden vaatimusten soveltamisesta julkaisemista.

Komission ehdotuksella ehdotetaan muutettavaksi akkuasetuksen 48 artiklan 1 kohdassa annettua määräaikaa 18. elokuuta 2025 kaksi vuotta myöhemmäksi eli uusi määräaika olisi 18. elokuuta 2027, jolloin talouden toimijoiden, jotka saattavat markkinoille akkuja ja paristoja tai ottavat niitä käyttöön, olisi täytettävä akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden velvoitteet ja kehitettävä ja pantava täytäntöön akkuja ja paristoja koskevat asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikat.

Ehdotuksella ehdotetaan muutettavaksi myös akkuasetuksen 48 artiklan 5 kohdassa annettua määräaikaa 18. helmikuuta 2025 eteenpäin eli 26. heinäkuuta 2026, jolloin komissio julkaisee ohjeita akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden vaatimusten soveltamisesta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Akkuasetuksen muutosehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artikla (sisämarkkinat).

SEUT-sopimuksen 114 artikla koskee sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevia toimenpiteitä ja sen tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä ja varmistaa lainsäädännön yhtenäinen ja syrjimätön soveltaminen Euroopan unionissa.

Ehdotus käsitellään noudattaen tavallista lainsäätämisjärjestystä, jossa Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät yhdessä säädöksen. Neuvostossa hyväksymisestä päätetään määräenemmistöllä.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen oikeusperusta on asianmukainen.

Komissio katsoo, että ehdotus on toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukainen. Ehdotuksella muutettaisiin akkuasetuksen säännösten soveltamispäivämääriä lykkäämällä näiden säännösten soveltamisen alkamispäivää. Näitä päivämääriä voidaan muuttaa vain EU:n tason toimilla.

Ehdotuksen tekstin perusteella valtioneuvosto myös katsoo, että ehdotus on toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin käsittelystä ei ole vielä tarkempaa tietoa.

Kansallinen valmistelu

E-kirje on valmisteltu ympäristöministeriössä. E-kirjeluonnos akkuasetuksen muutosehdotuksesta on käsittely ympäristöjaoston kirjallisessa menettelyssä 6.6.2025 ja EU-ministerivaliokunnan kirjallisessa menettelyssä 10.6.2025.

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 kohdan mukaan luonnon- ja ympäristönsuojelua koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Tämä käsittää myös esimerkiksi käytettyjen akkujen jätehuoltoa ja tuottajavastuuta koskevan sääntelyn.

Ehdotuksen vaikutukset

Soveltamisen lykkäämisen tarkoituksena on antaa yrityksille ja jäsenmaille riittävästi aikaa valmistautua akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen täytäntöönpanoon.

Akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden vaatimukset ovat uusia ja samantyyppisiä muun kestävyyslainsäädännön (kuten yritysvastuudirektiivi CSDDD) kanssa. Akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden vaatimus tarkoittaa liikevaihtorajan ylittävälle talouden toimijoille asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen kehittämistä ja käyttöön ottamista. Yrityksen tulee laatia hallintojärjestelmä, jolla voidaan yksilöidä ja ehkäistä akkujen tai paristojen valmistuksen edellyttämien raaka-aineiden (litium, koboltti, nikkeli, luonnongrafiitti ja näiden yhdisteet) hankintaan, jalostukseen ja kauppaan liittyviä sosiaalisia ja ympäristöriskejä ja puuttua niihin, myös materiaaliarvoketjun alkupään toimittajien ja niiden tytäryhtiöiden tai alihankkijoiden toimesta. Akkumateriaalien arvoketjuun liittyvät hankinta- ja toimittajasopimukset on uudistettava sisältämään toimintapolitiikat. Huolellisuusvelvoitteisiin sisältyy myös valitusmekanismin luominen ja riskienhallintasuunnitelman laatiminen. Vastuu toimintapolitiikkojen valvonnasta on osoitettava yrityksen ylimmälle johdolle. Toimintapolitiikoille on myös hankittava ilmoitetun laitoksen todennus ja niistä on viestittävä selkeästi tavarantoimittajille ja yleisölle.

Uudet velvollisuudet aiheuttavat talouden toimijoille kustannuksia niiden uudistaessa prosessejaan. Lisäksi kustannuksia aiheutuu viranomaisille, joiden tulee varata resurssit talouden toimijoiden ohjaamiseen, neuvontaan ja valvontaan.

On myös käynyt ilmi, että akkuasetuksen asianmukaisen huolellisuuden toimintapolitiikkojen todentamiseen tarkoitettuja ilmoitettuja laitoksia ei ole vielä olemassa eivätkä kaikki jäsenvaltiot ole vielä nimenneet ilmoitettujen laitoksen hyväksyntään tarvittavaa

viranomaista, joten määräaikojen lykkäys on siltäkin osin tarpeellinen. Näiden ilmoitettujen laitosten akkreditointiin liittyy myös ongelmia, koska sopivaa akkreditointivaatimusta ei ole vielä olemassa. Ehdotuksen mukaisella lisäajalla on tarkoitus työstää myös tätä ilmoitetun laitoksen akkreditointiin liittyvää menettelyä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Akkuasetuksen suhdetta perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin on arvioitu tarkemmin akkuasetusta koskevassa valtioneuvoston U-kirjelmässä (U 7/2021 vp). Ehdotus ei tuo olennaisia muutoksia aiempiin arvioihin.

Asiakirjat

COM(2025) 258 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Kati Suomalainen, kati.j.suomalainen@gov.fi 029 525 0358

Anna Häggman, anna.haggman@gov.fi 0295 250 389

Johanna Routio, johanna.routio@gov.fi 0295 250 137

VAHVA-tunnus

EU/669/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite